

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ДЕМ'ЯНЕНКО ТЕТЯНА ІВАНІВНА

УДК 656.07:330.322

**АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ
РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2013

Дисертацією є рукопис
Робота виконана в Українській інженерно-педагогічній академії,
Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник – доктор економічних наук, доцент
Прохорова Вікторія Володимирівна,
Українська інженерно-педагогічна академія,
завідувач кафедри економіки та організації
діяльності суб'єктів господарювання.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Мних Ольга Богданівна,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
професор кафедри маркетингу і логістики;

кандидат економічних наук, доцент
Якименко Наталія Василівна
Українська державна академія залізничного
транспорту, доцент кафедри економіки,
організації і управління підприємством.

Захист відбудеться «23» травня 2013 р. о 15⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.820.05 Української державної академії залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха 7, ауд. 3. 501.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Української державної академії залізничного транспорту за адресою: 61050, м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, ауд. 2. 209.

Автореферат розісланий « 22 » квітня 2013 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Чорнобровка

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні умови розвитку транспортної системи, що характеризуються процесами глобалізації, посиленням і розвитком міждержавних зв'язків, активізацією інноваційно-інвестиційного середовища, з одного боку, дають можливість підприємствам залізничного транспорту виходити на світовий ринок, а з іншого - забезпечують доступ іноземних конкурентів на національний ринок. Розвиток підприємств залізничного транспорту завдяки інноваційно-інвестиційній діяльності сприяє формуванню матеріально-технічної бази виробництва й активної частини основних виробничих фондів, створює підґрунтя для розвитку підприємств усіх галузей економіки.

Процеси трансформації економічних відносин і розвитку ринкових відносин, що характеризуються вагомою зміною зовнішнього середовища господарювання, загостренням і посиленням конкурентної боротьби, вимагають від керівників пошуку та застосування нових, найбільш ефективних підходів і форм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

Тенденції розвитку науки управління зумовили еволюцію управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту - від поточної діяльності до визнання необхідності постійності цього процесу. Кожне вітчизняне підприємство залізничного транспорту, функціонуючи стабільно чи з кризовими симптомами, має враховувати факт неминучої виникнення ризикових ситуацій, котрі можуть призвести до збоїв у його роботі або до серйозної дестабілізації, та постійно оновлювати окремі функціональні елементи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства.

Дослідженню різних аспектів адаптивного управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємств присвячені праці таких відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. Ареф'єва, С. Галуза, В. Геєць, М. Гненний, А. Гриньов, А. Гуржій, В. Дикань, А. Золотарьов, О. Іванілов, В. Дорофійенко, О. Кірдіна, І. Лукінов, О. Мних, І. Новікова, В. Лушкін, В. Прохорова, Л. Українська, Н. Хрущ, Н. Чебанова, Н. Чухрай, В. Шинкаренко, Н. Якименко та ін.

Незважаючи на широкий спектр питань, охоплених дослідженням, недостатньо опрацьованими як у зарубіжній, так і вітчизняній літературі залишаються питання сутності та теоретико-методичного інструментарію адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств; розробки методичних підходів до діагностики рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств з використанням сучасних методів; моделювання управлінських рішень на основі аналітично-діагностичних методів управління підприємствами та комплексних підходів до розробки моделей і механізмів адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту. Вищезазначене, безумовно, підтверджує актуальність

обраної теми дисертаційної роботи і обумовлює основну мету і задачі дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Української інженерно-педагогічної академії за темами: «Розробка механізмів удосконалення використання потенціалу ВАТ «Чернівцігаз»» (номер державної реєстрації 0111U001926); «Розробка організаційно-економічного механізму санації в підвищенні потенціалу підприємства» (номер державної реєстрації 0112U005268), відповідає цілям Концепції Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007–2015 роки, Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів, Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту в умовах змін зовнішнього середовища, обумовлених трансформаційними процесами економіки України.

Для досягнення мети в дисертації поставлено і вирішено такі завдання:

обґрунтовано необхідність вирішення проблем адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання;

проаналізовано теоретико-методичні аспекти формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств як економічного процесу; уточнено авторське розуміння сутності поняття «інноваційно-інвестиційний розвиток»;

досліджено методи оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, обґрунтовано необхідність застосування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств;

проведено комплексну та рейтингову оцінку інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту;

розроблено стратегію адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту;

проведено прогнозування рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту та запропоновано механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком цих підприємств;

запропоновано методику нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні.

Об'єктом дослідження є процес адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних положень адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

Методи дослідження. Науково-теоретичну і методологічну основу виконання дослідження становлять такі методи: *узагальнення та системного*

аналізу – для систематизації теоретичних положень щодо сутності, цілей, функцій і принципів системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту; *аналізу та синтезу* – для вивчення об'єкта дослідження і виявлення його складових елементів; *таксономії* – для розрахунку інтегральних показників інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств; *фінансово-економічного та статистичного аналізу* – для визначення й узагальнення тенденцій змін рівня інноваційно-інвестиційного розвитку промислового потенціалу; *кореляційно-регресійного аналізу* – для визначення впливу показників діяльності підприємств на рівень свого інноваційно-інвестиційного розвитку; *кластеризації* (у рамках теорії розпізнавання образів) – для ідентифікації підприємств за рівнем інноваційно-інвестиційного розвитку; *екстраполяції* – для визначення прогнозних показників; *графічний* – для оформлення висновків проведених досліджень.

Вихідну *інформаційну базу* для дослідження становлять законодавчі та нормативні акти України, вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, офіційні статистичні матеріали, дані бухгалтерської звітності підприємств залізничного транспорту України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні теоретичних основ і розробці методичних підходів до адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

В процесі дослідження одержано такі найсуттєвіші результати:

удосконалено:

визначення сутності поняття «інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств», під яким, на відміну від існуючих, автор розуміє процес отримання технічного, соціально-економічного, організаційного та правового ефекту в усіх сферах діяльності підприємства з урахуванням можливості ризику при реалізації результатів наукової праці, що дозволило обґрунтувати доцільність формування адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком, визначити основні його закономірності, тенденції та складові у контексті забезпечення ефективного розвитку підприємства;

методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту, який, на відміну від існуючих, базується на системі рейтингового та комплексного оцінювання, на розрахунок комплексного інтегрального показника складових інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту та дає можливість сформулювати своєчасні корегуючі зроби у системі адаптивного управління;

стратегію адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на використанні кластерної моделі оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, яка є основою формування і прийняття управлінських рішень, на оцінці прогнозних тенденцій, які відображають ступінь інтенсивності та спрямованості змін у процесах розвитку, та є основою управління процесами

забезпечення економічного зростання підприємств залізничного транспорту з урахуванням змін внутрішніх і зовнішніх умов функціонування;

набули подальшого розвитку:

систематизація методів оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, що, на відміну від існуючих, базується на формуванні вибору оптимальних методів з урахуванням ризиків для отримання підприємством конкурентних переваг та дає змогу визначити найбільш впливові фактори і виявити параметри, поліпшення яких максимально сприяє підвищенню ефективності адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком;

методика нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на формуванні оптимального балансу показників функціональних сфер розвитку, на кількісному вимірюванні інтегрованої характеристики шляхом розрахунку інтегрального показника, рівень якого дозволяє обґрунтувати доцільність реалізації управлінських рішень, та дає можливість ідентифікувати, оцінити й визначити на альтернативній основі в якісному вимірі очікувану дохідність від діяльності, обумовлену високою імовірністю виникнення ризику;

механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що, на відміну від існуючих, базується на принципах системності, закономірності, послідовності та альтернативності формування управлінських рішень у стратегічному і тактичному аспектах, дозволяє поєднувати задачі, ідеї, принципи та методологічні інструменти адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, дає можливість продукувати якісні та своєчасні управлінські рішення залежно від акценту на вирішенні проблеми та забезпечує його адекватну поведінку в умовах трансформаційної економіки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що пропозиції та рекомендації, сформульовані як результати дослідження, дозволяють промисловим підприємствам забезпечувати якісну систему адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств. Методичні рекомендації щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств впроваджено в роботу таких підприємств і установ, як ТОВ «Харківтрансмашпроект» (довідка про впровадження № 2012/С-1 від 10.11.2012 р.), Департамент економіки і міжнародних відносин Харківська обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 05-1-38/2584д від 28.11.2012 р.).

Результати дослідження використовуються в Українській інженерно-педагогічній академії при викладанні курсів «Економіка та організації інноваційною діяльністю», «Обґрунтування і прийняття управлінських рішень», «Потенціал і розвиток підприємства» (довідка про впровадження № 105/454-2 від 21.12.2012 р.).

Особистий внесок здобувача полягає у формуванні й обґрунтуванні наукових положень, висновків і рекомендацій щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту. Дисертаційна робота є особистою науковою працею здобувача. Усі результати, отримані здобувачем, знайшли своє відображення в опублікованих працях. У дисертації здобувачем використано власні наукові ідеї. Внесок у роботах, виконаних у співавторстві, відображено у публікаціях [1; 2; 10; 18] за списком праць, наведених в авторефераті.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, доповідались і були схвалені на: Науково-практичній конференції науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії (Харків, 2009); Міжнародній науково-практичній конференції (Сімферополь, 2012); XIV Міжнародній науково-практичній конференції (Київ, 2012); V Международной научно-практической конференции «Качество технологий – качество жизни» (Харьков, 2012); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток ринків фінансових послуг в умовах глобалізації» (Харків, 2012); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Економічні проблеми модернізації та інноваційного розвитку промисловості» (Дніпропетровськ, 2012); V Международной научна практичної конференції «Основните проблеми на сівременната наука – 2009» (Дніпропетровськ, 2009).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 18 наукових праць, у тому числі: 1 монографія, 9 статей у наукових фахових виданнях, 1 стаття у міжнародних наукових виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 4,86 ум.-друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 4,15 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 309 сторінок машинописного тексту. Дисертація містить 38 таблиць, з них 21 займає 24 повних сторінки; 54 рисунки, з них 27 займають 27 повних сторінок; 6 додатків – на 29 сторінках; список використаних джерел з 244 найменувань – на 22 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 207 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** – «Теоретичні основи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств» – обґрунтовано необхідність вирішення проблем адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком на підприємствах залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання; розглянуто основні теоретичні підходи до визначення

понять «інновації», «інвестиції», «інноваційно-інвестиційний розвиток», «адаптивне управління»; встановлено взаємозв'язок між поняттями «інновації» та «інвестиції»; проведено систематизацію методів оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств; обґрунтовано необхідність застосування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств.

У роботі на основі проведеного теоретичного аналізу обґрунтовано головні напрямки, принципи та завдання державної підтримки інноваційно-інвестиційної політики підприємств залізничного транспорту та визначено, що в умовах глобалізації і стрімкого формування нового суспільства ключовою стратегією державної політики стає перехід до інноваційно-інвестиційного розвитку країни на основі обраних пріоритетів. Інновації та інвестиції виступають єдиними ефективними засобами забезпечення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту.

Автором встановлено взаємозв'язок між поняттями «інновації» та «інвестиції», що дало змогу вдосконалити розуміння сутності поняття «інноваційно-інвестиційний розвиток», під яким розуміють процес отримання технічного, соціально-економічного, організаційного, правового ефекту в усіх сферах діяльності підприємства з урахуванням виникнення ризику при реалізації результатів наукової праці; визначено, що в епоху глобальної трансформації саме інтегрований в єдине ціле інноваційно-інвестиційний розвиток, який став перманентно-інтенсивним і нині набув широкого поширення в усіх галузях економіки, об'єктивно виступає визначальною силою розвитку підприємств залізничного транспорту.

У дисертаційній роботі на основі теоретичного узагальнення понять «інноваційно-інвестиційний розвиток» та «адаптивне управління» уточнено зміст поняття «адаптивне управління інноваційно-інвестиційним розвитком», під яким розуміють гнучку систему управління, що включає сукупність цілеспрямованих і послідовних дій, направлених на використання ресурсів та можливостей ціледосягнення з урахуванням внутрішніх та зовнішніх впливів інноваційно-інвестиційного розвитку та здатність адаптуватись у конкурентному середовищі.

Доведено, що ключовим аспектом управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств є проведення політики в кредитно-інвестиційній сфері з урахуванням інноваційного характеру глобальних економічних процесів і структурних змін, визначальний вплив на які справляють внутрішні та зовнішні фактори інноваційно-інвестиційного розвитку, взаємодію яких подано на рис. 1.

У роботі досліджено економічну етимологію походження інвестиційного та інноваційного розвитку, що дало змогу виділити їх функціональні складові, детальний аналіз сутнісних характеристик кожної з яких, в свою чергу дозволив сформулювати складові інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. Це дозволило автору з метою удосконалення аналітичного забезпечення адаптивного управління розробити систему оцінки інноваційно-інвестиційного

розвитку підприємств на основі визначеної сукупності показників, які формують ресурсну, цільову та структурну ефективність інноваційно-інвестиційного розвитку (рис. 2).

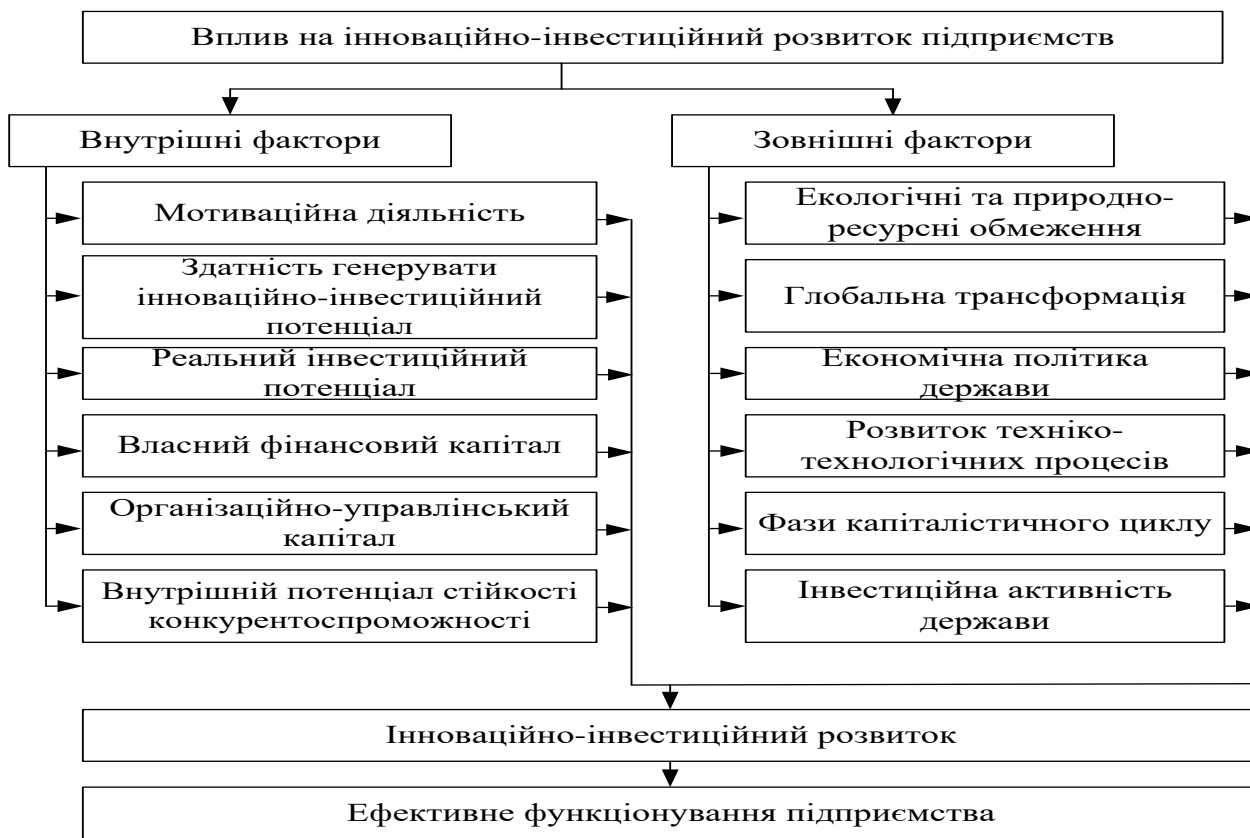

Рис. 1. Схема взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств

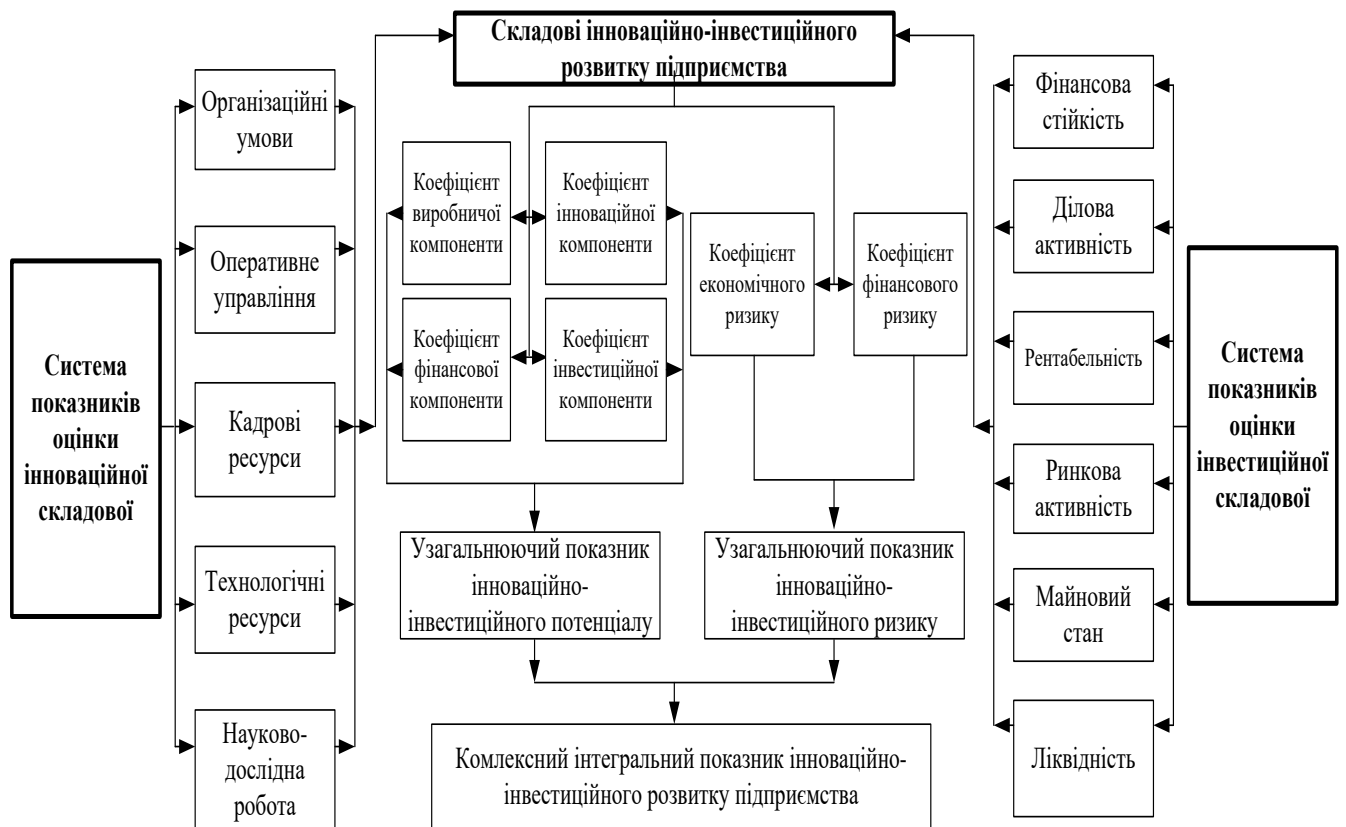

Рис. 2. Система оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств

Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства є, з одного боку, особливим типом відтворювального процесу, а з іншого - об'єктом стратегічного управління.

Автором систематизовано методи оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, що ґрунтуються на формуванні оптимального балансу показників з урахуванням особливостей специфіки діяльності підприємств залізничного транспорту і забезпечують вирішення конкретних завдань у процесі прийняття рішень щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

Автором доведено, що головним завданням інноваційно-інвестиційного розвитку є прискорення процесів створення і впровадження у виробництво нової техніки, підвищення ефективності підготовки виробництва та освоєння нових видів продукції. Проте усе це можливо тільки завдяки адаптивному управлінню інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств. Тільки на основі адаптивного управління можливо забезпечити врахування вимог ринку, дій конкурентів і постачальників.

У другому розділі – «Аналіз та оцінка інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту» – проведено комплексну та рейтингову оцінку складових інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту; розроблено методичний підхід до адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, а також кластерну модель оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Запропонований автором алгоритм методичного підходу до адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту має низку переваг: по-перше, він базується на комплексному, багатовимірному підході до оцінювання ефективності функціонування підприємств залізничного транспорту; по-друге, його характеристика дозволяє оцінити й проаналізувати внесок кожної складової у розвиток підприємства залізничного транспорту (рис. 3).

Це дозволило визначити величину резервних можливостей інтенсивних якісних змін функціонування підприємств, які сприяють створенню довгострокової та гнучкої системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту в умовах перманентних структурних змін ендогенного та екзогенного середовища.

Проведена в роботі комплексна та рейтингова оцінка інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств дозволила констатувати, що виявлені тенденції обумовлені не тільки обсягом матеріальних, нематеріальних чи фінансових ресурсів, але і ступенем збалансованості складових інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту. Вирішення проблеми забезпечення ефективної діяльності підприємств залізничного транспорту значною мірою залежить від раціонального використання всіх його потенційних можливостей. Це підтверджує об'єктивну необхідність оцінки адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту та ефективності її використання, що дозволяє чітко управляти структурою й основними характеристиками складових елементів інноваційно-інвестиційного розвитку.

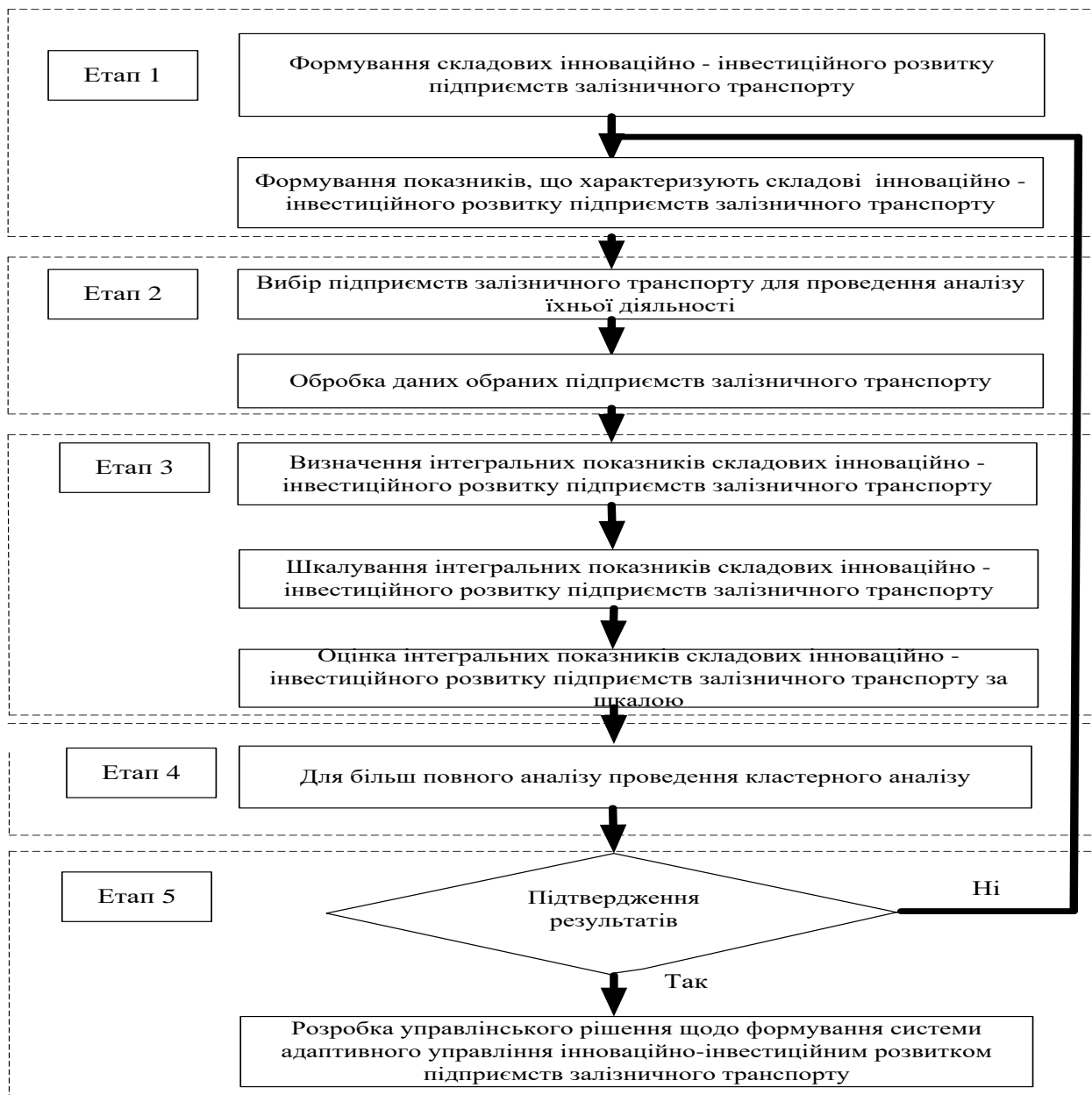

Рис. 3. Алгоритм методичного підходу до адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту

У рамках запропонованого методичного підходу за допомогою методу таксономії автором визначено інтегральні показники інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту (табл. 1), на основі яких проведено прогнозування рівня інноваційно-інвестиційного розвитку цих підприємств залізничного транспорту, що є основою формування системи заходів стратегічного і тактичного характеру в рамках підвищення загального рівня адаптивного управління.

У межах проведеного дослідження побудовано економіко-математична модель залежності загального інтегрального показника від показників складових інноваційно-інвестиційного розвитку та виділено чотири кластери залежно від його рівня, для кожного з яких складено модель управлінських впливів, яка має високий ступінь адаптованості з точки зору практичного використання, що підтверджується вибіркою показників рівняння регресії, які є найбільш індикативними та чутливими

в умовах сучасних економічних відносин (табл. 2).

Це дало змогу автору розробити моделі управлінських впливів, які дозволяють визначити стан і рівень інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту, що об'єктивно підтверджує необхідність застосування та впровадження заходів для формування корегуючих рішень з адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту.

Таблиця 1

Загальний інтегральний показник інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту за 2004-2011 роки

Підприємства	Роки							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ПАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод»	0,513	0,528	0,494	0,485	0,499	0,483	0,482	0,494
ПАТ «Дніпропетровський тепловозоремонтний завод»	0,541	0,548	0,553	0,543	0,551	0,547	0,544	0,551
ЗАТ «Артемівський електротехнічний завод»	0,256	0,208	0,220	0,243	0,228	0,262	0,248	0,209
ПАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів»	0,399	0,337	0,357	0,345	0,379	0,349	0,431	0,343
ПАТ «Гайворонський тепловозоремонтний завод»	0,395	0,391	0,467	0,466	0,416	0,426	0,432	0,408
ВАТ «Ізюмський тепловозоремонтний завод»	0,262	0,212	0,225	0,219	0,244	0,272	0,253	0,251
ПАТ «Запорізький механічний завод»	0,299	0,249	0,265	0,313	0,324	0,315	0,234	0,280
ПАТ «Київський електровагоноремонтний завод ім. Січневого повстання 1918 року»	0,381	0,392	0,394	0,416	0,374	0,376	0,386	0,432
ПАТ «Львівський локомотиворемонтний завод»	0,288	0,247	0,268	0,188	0,261	0,294	0,260	0,245
ПАТ «Трансмаш»	0,307	0,278	0,324	0,319	0,320	0,310	0,319	0,320

Таблиця 2

Результати побудови кореляційно-регресійної моделі для підприємств залізничного транспорту

Рівняння регресії	Коефіцієнт множинної кореляції R	Коефіцієнт детермінації R ²	Нормований R ²	Критерій Фішера F	Похибка апроксимації
1	2	3	4	5	6
1-й кластер					
Підприємства з високим рівнем інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту (ПАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод», ПАТ «Дніпропетровський тепловозоремонтний завод»)					
$Y = 0,5421 + 0,1871 x_{12} + 0,2315 x_{24} + 0,3457 x_{33} + 0,2941 x_{43} + 0,3955 x_{61}$	0,568	0,681	0,723	10,11	0,0134

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
2-й кластер					
Підприємства з рівнем інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту вище за середній (ПАТ «Київський електровагоноремонтний завод ім. Січневого повстання 1918 року», ПАТ «Гайворонський тепловозоремонтний завод», ПАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва					

пасажи́рських вагоні́в»)					
$Y = 0,4717 - 0,1658 x_{18} + 0,4342 x_{27} + 0,5728 x_{34} + 0,3201 x_{44} + 0,3471 x_{52}$	0,740	0,547	0,651	10,15	0,0171
3-й кластер Підприємства з рівнем інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту нижче за середній (ПАТ «Трансмаш», ПАТ «Запорізький механічний завод»)					
$Y = 0,35041 - 0,2238 x_{14} + 0,3781 x_{27} + 0,4239 x_{34} + 0,3728 x_{43} + 0,1105 x_{56}$	0,691	0,611	0,571	11,21	0,0173
4-й кластер Підприємства з низьким рівнем інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту (ПАТ «Львівський локомотиворемонтний завод», ВАТ «Ізюмський тепловозоремонтний завод», ЗАТ «Артемівський електротехнічний завод»)					
$Y = 0,15041 - 0,3274 x_{11} + 0,2781 x_{24} + 0,3725 x_{34} + 0,3728 x_{51} + 0,1284 x_{61}$	0,751	0,811	0,711	10,21	0,0147

Примітка: (X_{11} – витрати на 1 грн реалізованої продукції; X_{12} – фондовіддача; X_{18} – витрати виробництва; X_{14} – первісна вартість; X_{24} – чистий прибуток; X_{27} – рентабельність власного капіталу; X_{33} – витрати на розробку нової продукції; X_{34} – витрати на раціоналізацію виробництва; X_{43} – витрати на навчання персоналу; X_{44} – частка ринку або його сегменту; X_{51} – коефіцієнт економічного зростання; X_{52} – коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу; X_{56} – коефіцієнт абсолютної автономії; X_{61} – витрати на систему управління).

Таким чином, на підставі проведеного аналізу автором зроблено висновок, що процеси формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту не завжди є визначеними й припускають вплив відхилень. Адаптивне управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту має стратегічний характер, що передбачає постійний пошук і реалізацію нових форм, методів і можливостей для їх ефективного функціонування.

У третьому розділі – «Удосконалення методичного забезпечення адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту» - розроблено стратегічно орієнтовану модель адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту; здійснено прогноз рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту та запропоновано механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком цих підприємств; запропоновано методику нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні.

Автором доведено, що характерною рисою адаптивного управління підприємствами залізничного транспорту є здатність змінювати напрям інноваційно-інвестиційного розвитку відповідно до умов внутрішнього та зовнішнього середовища. Масштабність адаптивного управління характеризується грамотним підходом до пошуку й освоєння нових ринків збуту, знаходженням резервів для розширення виробничих та інших потужностей, розробці нових методів і форм управлінських інновацій, надійність і цілісність його полягає в зборі і обробці достовірної інформації про стан підприємства залізничного транспорту з метою проведення аналітичного дослідження і продукування на його основі своєчасних заходів стратегічного напрямку організації діяльності підприємства залізничного транспорту.

У роботі розроблено стратегію адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що базується на надійності та цілісності збору й обробки достовірної інформації про реальний стан справ на цих підприємствах, з метою розробки та впровадження на його основі своєчасних заходів щодо вибору правильного напрямку організації діяльності підприємства, які базуються на проведеному в дисертації прогнозуванні інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту за допомогою методу екстраполяції (експоненціального згладжування), що дозволили сформулювати стратегічно - орієнтовану модель адаптивного управління.

Для кожного кластера підприємств залізничного транспорту розроблено заходи стратегічного і тактичного характеру з метою підвищення рівня адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що дозволяє вчасно приймати управлінські рішення, які за своєю функціональною спрямованістю мають бути комплексними, гнучкими, масштабними, надійними і цілісними.

Проаналізувавши діяльність підприємств залізничного транспорту, а також позиції сучасних науковців, які досліджують системи управління підприємствами, автором доведено, що концептуальні положення і методичні підходи до формування і використання систем адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, вимагають доопрацювання в напрямі їх наближення до сучасних реалій. Результатом цього є розробка моделі управлінських рішень щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту (рис. 4).

Автором доведено, що рушійною силою перетворень у рамках діяльності підприємств залізничного транспорту є інноваційно-інвестиційний розвиток, ефективність якого визначається характером змін зовнішнього середовища, здібністю цих підприємств залізничного транспорту адекватно сприймати такі процеси і перебудовуватись відповідно до об'єктивних закономірностей. Наявність певних конкуруючих варіантів впливу на інноваційно-інвестиційний розвиток ставить перед підприємствами залізничного транспорту проблему вибору вектора розвитку, від результатів якого залежить характер перетворень і ефективність еволюції цих підприємств залізничного транспорту.

Обґрунтовано, що в рамках методичного забезпечення адаптивного управління доцільно розробити механізм такого управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, який дозволить змінити технології, засоби організації виробництва і форми взаємодій із зовнішнім середовищем; тобто він вимагає науково-обґрунтованих технічних та організаційно зважених підходів до вирішення економічних завдань і використання адаптивних управлінських рішень для ефективного інноваційно-інвестиційного розвитку (рис. 5).

Рис. 4. Модель розробки управлінських рішень щодо адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту

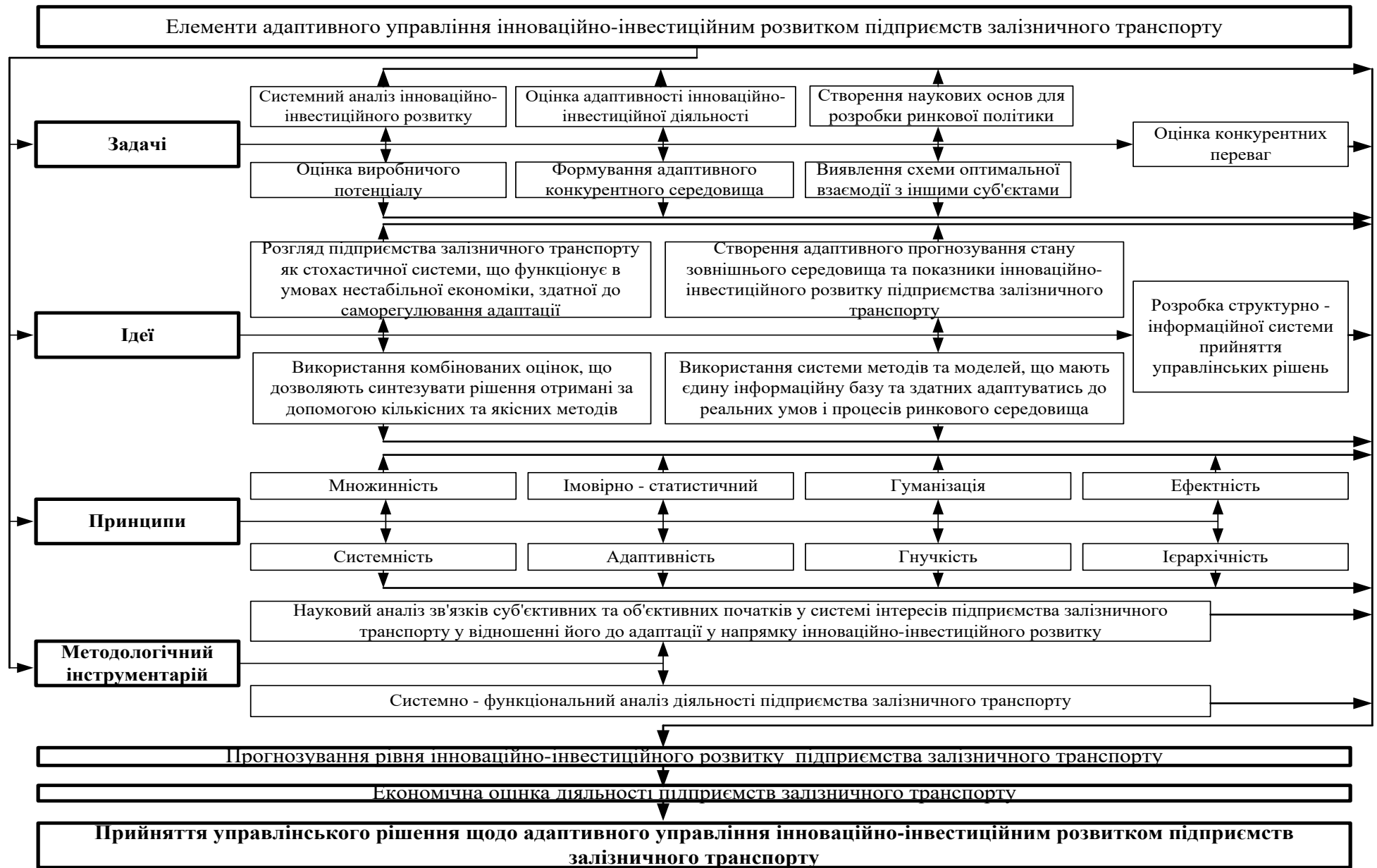

Рис. 5. Механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту

У роботі доведено, що ефективність діяльності підприємств залізничного транспорту за умов фінансової нестабільності не тільки визначається показниками дохідності, але й суттєво залежить від рівня ризиковості. Ризики, що супроводжують цю діяльність, виділяються в особливу групу ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку і виконують найбільш значущу роль у загальному «портфелі ризиків» підприємства залізничного транспорту.

Автором розроблено методикау нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні (рис. 6).

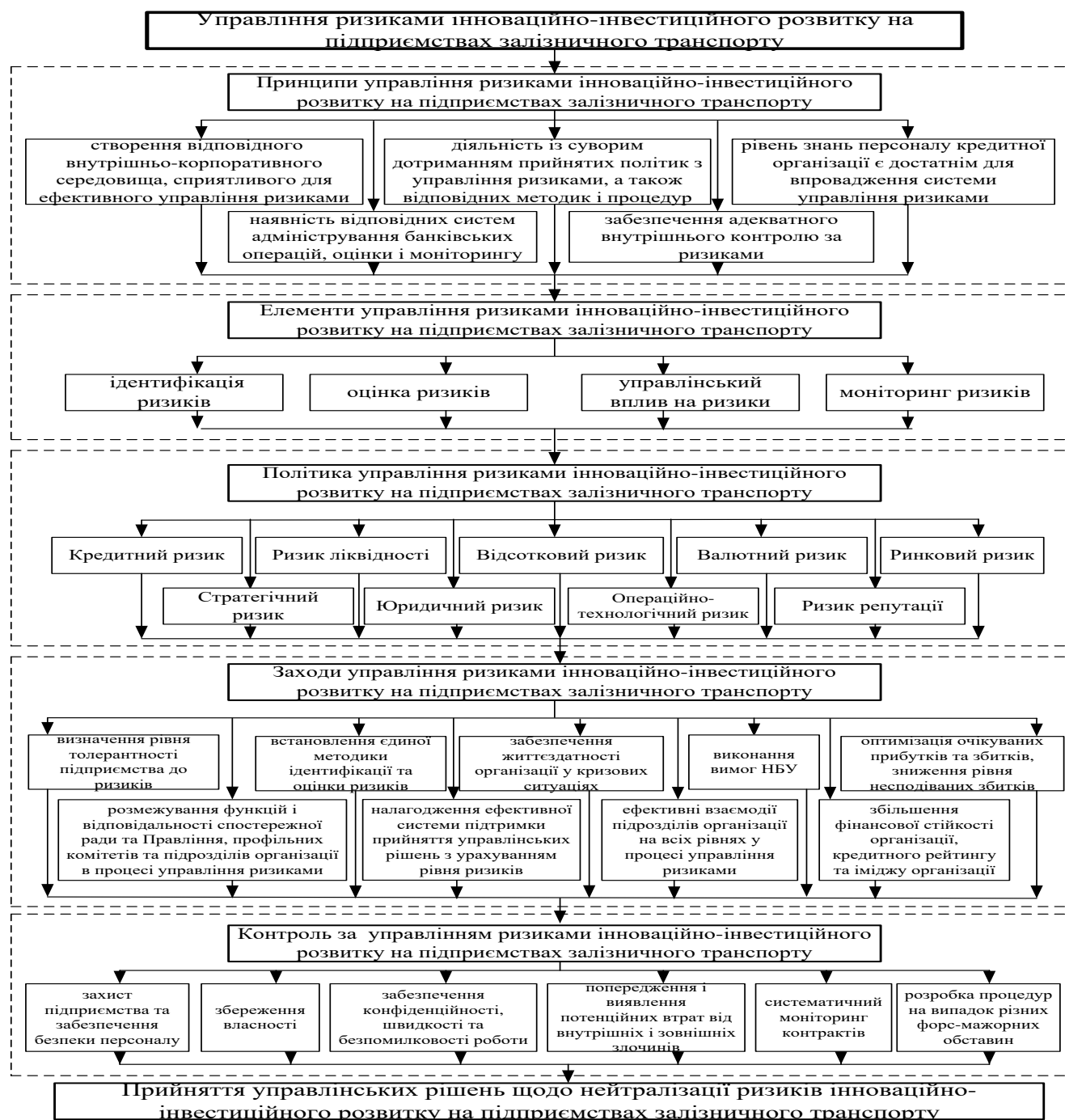

Рис. 6 Методика нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні

Методика нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні синтезує у собі елементи спостереження, аналізу, планування, саморегулювання, удосконалення внутрішньої структури та передбачає використання таких методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування (внутрішнє страхування), страхування та інші та на відміну від існуючих, дозволяє генерувати моделі формалізації поведінки підприємства як економічної системи під впливом активізації зовнішнього середовища та обирати оптимальний сценарій розвитку

Таким чином, на підставі узагальнених положень теорій і концепцій економіки, менеджменту, маркетингу та логістики для обґрунтування доцільності перманентного удосконалення процесу адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту автором обґрунтовано необхідність розробки нових методів, механізмів та інструментарію здійснення управлінської діяльності.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було одержано нові науково обґрунтовані результати в галузі економіки та управління підприємствами залізничного транспорту, які в сукупності вирішують актуальну науково-прикладну проблему вдосконалення адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком цих підприємств залізничного транспорту України в умовах ринкової трансформації економіки на підставі розробки її методичних, інструментальних і прикладних компонентів, що має важливе практичне значення. Основні висновки дисертації полягають у такому.

1. Обґрунтовано, що необхідність вирішення проблем адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання обумовлена підвищенням рівня ефективного державного регулювання, створенням ринку транспортних послуг, забезпеченням технологічної та екологічної безпеки транспорту, активізацією міжнародної діяльності, посиленням глобалізаційних та інтеграційних процесів.

2. Аналіз теоретичних аспектів адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств дозволив зробити висновок, що погодженість і цілеспрямованість організаційних та еволюційних змін забезпечуються процесами управління, котрі являють собою планомірний вплив суб'єкта на всі елементи стадії його функціонування для реалізації поставлених цілей.

У зв'язку з цим завданням пошуку оптимального компромісу між функціонуванням та адаптивним управлінням інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту є визначення рівня управлінських ресурсних резервів, достатніх для пошукового маневрування, встановлення найбільш

перспективних моделей та ефективних форм управління; а також знаходження оптимальної пропорції розподілу сукупності реальної і потенційної здатності підприємства використовувати наявні та приховані ресурси для досягнення цілей, вирішення завдань щодо забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства, що дозволило обґрунтувати доцільність формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств та визначити основні його закономірності, тенденції і складові у контексті забезпечення параметрів їх діяльності.

3. У роботі систематизовано методи оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств; обґрунтовано необхідність застосування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств. Проведене автором дослідження дало змогу зробити висновки про те, що необхідно у повному обсязі вивчати зарубіжний досвід з питань методології адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, обирати найбільш прийнятні та на цій основі будувати власну систему оцінки, адаптовану для практичного використання.

4. Проведений аналіз сучасного стану підприємств залізничного транспорту дозволив зробити висновок, що, незважаючи на їх стабільне функціонування існують певні тенденції постійних змін, обумовлених інноваційно-інвестиційним розвитком. Розроблено методичний підхід до адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що дозволяє узгоджувати адаптивні управлінські рішення, спрямовані на забезпечення процесу оцінки та формування стратегічних напрямів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств.

5. У ході дослідження розроблено стратегію адаптивного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства як функціонального напрямку економічної роботи, пов'язаного з реалізацією фінансово-економічної функції в управлінні, що забезпечить реалізацію оперативних і стратегічних управлінських функцій.

6. У роботі запропоновано механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що базується на принципах системності, закономірності, послідовності та альтернативності формування управлінських рішень у стратегічному та тактичному аспектах, дозволяє поєднувати задачі, ідеї, принципи та методологічні інструменти адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту, що, в свою чергу, дає можливість продукувати якісні та своєчасні управлінські рішення в залежності від акцента на вирішенні проблеми та забезпечує його адекватну поведінку в умовах трансформаційної економіки.

7. Автором здійснено прогнозування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту за допомогою методу експоненціального згладжування, а також проведено експертну оцінку з визначення інвестиційного іміджу підприємств залізничного транспорту, результати яких показали свою

достовірність та адекватність, що дозволило запропонувати заходи відносно практичного їхнього використання при формуванні управлінських рішень.

8. Автором запропоновано методику нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні, що включає розробку взаємопов'язаних складових відокремленої, саморегулюючої підсистеми ефективного адаптивного управління, яка синтезує у собі елементи спостереження, аналізу, планування, саморегулювання, удосконалення внутрішньої структури та передбачає використання таких методів: уникнення ризику, лімітація концентрації ризику, хеджування, диверсифікація, розподіл ризиків, самострахування (внутрішнє страхування), страхування та інші та на відміну від існуючих, дозволяє генерувати моделі формалізації поведінки підприємства як економічної системи під впливом активізації зовнішнього середовища й обирати оптимальний сценарій розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Монографії

1. Прохорова В. В. Організаційно-економічний механізм адаптивного управління розвитком підприємства / В. В. Прохорова, Т. І. Дем'яненко // Сучасні концепції, передумови та перспективи розвитку підприємств України / кол. моногр. / під заг. ред. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2012. – С. 238–252. (*Особистий внесок автора: запропоновано структурні елементи механізму адаптивного управління розвитком підприємства*).

Статті в наукових фахових виданнях

2. Домбровська Г. П. Альтернативна енергетика – нові інноваційні технології / Г. П. Домбровська, Т. І. Дем'яненко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний університет» : Зб. наук. праць. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х. : НТУ «ХПІ», 2010. – № 62. – С. 54–58. (*Особистий внесок автора: класифікація та особливості формування інноваційних технологій*).

3. Дем'яненко Т. І. Інноваційно-інвестиційний розвиток як економічна необхідність формування системи адаптивного управління підприємством / Т. І. Дем'яненко // Научно-практический журнал // Економіка і управління. – 2012. – № 4. – С. 126–132.

4. Дем'яненко Т. І. Механізм взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів стратегічного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства / Т. І. Дем'яненко // Економіка і управління. – 2012. – № 5. – С. 133–136.

5. Дем'яненко Т. І. Адаптивне управління як процес формування конкурентоспроможності підприємства / Т. І. Дем'яненко // Вісник економіки транспорту і промисловості : зб. наук.-практ. ст. – Х. : – 2012. – № 39. – С. 219–223.
6. Дем'яненко Т. І. Механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту / Т. І. Дем'яненко // Збір. наук.-практ. ст. Вісник економіки транспорту і промисловості. Харків – 2012. – № 40. – С. 143–146.
7. Дем'яненко Т. І. Формування стратегії адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту / Т. І. Дем'яненко // Економіка і управління. – 2012. – № 6.– С. 105–109.
8. Дем'яненко Т. І. Оцінка рівня адаптивної гнучкості в формуванні адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства / Т. І. Дем'яненко // Бізнес інформ. – 2012. – № 12. – С. 217–220.
9. Дем'яненко Т. І. Методичний підхід щодо оцінки рівня адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту / Т. І. Дем'яненко // Бізнес інформ. – 2013. – № 1. – С. 136–140.
10. Прохорова В.В. Вплив ризиків на формування системи адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком промислових підприємств залізничного транспорту / В. В. Прохорова, Т. І. Дем'яненко // Економіка і управління. – 2013. – № 1. – С. 42–48. (*Особистий внесок автора: розроблено методикау нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні*)

Статті в наукових зарубіжних виданнях

11. Демьяненко Т. И. Методика прогнозирования долгосрочной тенденции инвестиционно-инновационного развития предприятия / Т. И. Демьяненко // Оралдын Ғылым Жаршысы (Уральский научный вестник). Сер. Экономические науки. – 2012. - № 9 (45) – С. 12–18.

Тези доповідей

12. Демьяненко Т. И. Эффективность использования трудовых ресурсов в современных условиях / Т. И. Демьяненко // Зб. тез доп. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників, науковців, аспірантів та співробітників академії, (Харків 19–20 лют. 2010 р.) – Х. :УПА, 2010. – частина 5, роз. II. – С. 80.
13. Дем'яненко Т. І. Сучасні підходи до формування системи адаптивного управління розвитком підприємства / Т. І. Дем'яненко // Збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.(Сімферополь 5-6 жовтня 2012р.) / Наук. об.-«Economics». – Сімферополь : НО «Economics», 2012. – С. 56–58.
14. Дем'яненко Т. І. Соціально-економічний інститут інвестування як основа активізації відтворювальних процесів / Т. І. Дем'яненко // Економічна теорія і

практика: сучасні погляди на концепти. XIV Міжнародна науково-практична конференція, 07-08 вересня 2012. м. Київ. – 2012. – С. 27-30.

15. Дем'яненко Т. І. Технологізації сфер діяльності та ріст професійної компетенції менеджерів як основа теорії й практики адаптивного керування / Т. І. Дем'яненко // Сборник тезисов V Международной научно-практической конференции «Качество технологий – качество жизни», 08-12 сентября 2012. г. Харьков. – 2012. – С 131-132.

16. Дем'яненко Т. І. Інвестиційний розвиток промислових підприємств у внутрішньому і зовнішньому середовищі / Т. І. Дем'яненко // Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток ринків фінансових послуг в умовах глобалізації», 29 листопада 2012. м. Харків. – 2012. – С. 55-58.

17. Дем'яненко Т. І. Формування адаптивного підходу до управління підприємством в сучасних економічних умовах / Т. І. Дем'яненко // Всеукраїнська науково-практична конференція «Економічні проблеми модернізації та інноваційного розвитку промисловості», 07-08 листопада 2012. м. Дніпропетровськ. – 2012. – С. 214-217.

18. Дем'яненко Т. І. Совершенствование стратегий отбора персонала / Т. І. Дем'яненко, І. Г. Лахно // Матеріали за V Міжнародна научна практична конференція «Основні проблеми на сучасній наука – 2009» 17-25 апреля 2009, том 4 економіки, Днепропетровск. С 26-29. (*Особистий внесок автора: систематизовано етапи стратегії відбору персоналу для промислових підприємств*)

АНОТАЦІЯ

Дем'яненко Т. І. Адаптивне управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Українська державна академія залізничного транспорту, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2013.

Дисертацію присвячено науково-теоретичним, методичним і практичним аспектам адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту. У роботі визначено сутність понять «інновація», «інвестиції», «інноваційно-інвестиційна діяльність» та «адаптивне управління інноваційно-інвестиційним розвитком»; досліджено основні аналітичні підходи та методи оцінки адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком та його функціональних складових.

Обґрунтовано необхідність вирішення проблем адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах господарювання, проаналізовано теоретико-методичні аспекти формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств як економічного процесу.

Досліджено методи оцінки інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств та проведено комплексну і рейтингову оцінку інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Розроблено стратегію адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, проведено прогнозування рівня інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту та запропоновано механізм адаптивного управління інноваційно-інвестиційним розвитком цих підприємств. Запропоновано методику нейтралізації ризиків інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств залізничного транспорту в адаптивному управлінні.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток, адаптивне управління, функціональні складові, управлінські рішення, інтегрована модель, кластери підприємств, методичний підхід, механізм, стратегія, ризик, підприємства залізничного транспорту.

АННОТАЦИЯ

Демьяненко Т. И. Адаптивное управление инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Украинская государственная академия железнодорожного транспорта, Министерство образования и науки Украины, Харьков, 2013.

В первом разделе – «Теоретические основы адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий» – обоснована необходимость решения проблем адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием на предприятиях железнодорожного транспорта в современных условиях хозяйствования; рассмотрены основные теоретические подходы к определению понятий «инновации», «инвестиции», «инновационно-инвестиционное развитие», «адаптивное управление»; установлена взаимосвязь между понятиями «инновации» и «инвестиции»; проведена систематизация методов оценки инновационно-инвестиционного развития предприятий; обоснована необходимость применения системы адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий.

В диссертационной работе на основе теоретического обобщения понятий «инновационно-инвестиционное развитие» и «адаптивное управление» уточнено содержание понятия «адаптивное управление инновационно-инвестиционным развитием», под которым понимают гибкую систему управления, включающую совокупность целенаправленных и последовательных действий, направленных на использование ресурсов и возможностей целедостижение с учетом внутренних и внешних воздействий инновационно-инвестиционного развития, и способность адаптироваться в конкурентной среде.

Автором систематизированы методы оценки инновационно-инвестиционного развития предприятий, основанных на формировании оптимального баланса показателей с учетом особенностей специфики деятельности предприятий железнодорожного транспорта и обеспечивающих решение конкретных задач в процессе принятия решений по адаптивному управлению инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта.

Во втором разделе – «Анализ и оценка инновационно-инвестиционного развития предприятий железнодорожного транспорта» – проведена комплексная и рейтинговая оценка составляющих инновационно-инвестиционного развития предприятий железнодорожного транспорта, разработан методический подход к адаптивному управлению инновационно-инвестиционным развитием предприятий, а также кластерная модель оценки инновационно-инвестиционного развития этих предприятий.

В рамках предложенного методического подхода с помощью метода таксономии определены интегральные показатели инновационно-инвестиционного развития предприятий железнодорожного транспорта.

В работе построена экономико-математическая модель зависимости общего интегрального показателя показателей составляющих инновационно-инвестиционного развития и выделены четыре кластера в зависимости от его уровня, для каждого из которых составлена модель управленческих воздействий, имеющая высокую степень адаптированности с точки зрения практического использования, подтверждают выборке показателей уравнения регрессии, которые являются наиболее индикативными и чувствительными в условиях современных экономических отношений.

В третьем разделе – «Совершенствование методического обеспечения адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта» – разработана стратегически ориентированная модель адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта; осуществлен прогноз уровня инновационно-инвестиционного развития предприятий железнодорожного транспорта и предложен механизм адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием этих предприятий; предложена методика нейтрализации рисков инновационно-инвестиционного развития предприятий железнодорожного транспорта в адаптивном управлении.

Автором разработана стратегия адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта.

Для каждого кластера предприятий железнодорожного транспорта разработаны мероприятия стратегического и тактического характера с целью повышения уровня адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием этих предприятий, что позволяет принимать управленческие решения, которые по своей функциональной направленности должны быть комплексными, гибкими, масштабными, надежными и целостными.

Автором обосновано, что в рамках методического обеспечения адаптивного управления целесообразно разработать механизм адаптивного управления инновационно-инвестиционным развитием предприятий железнодорожного транспорта.

Доказано, что эффективность деятельности предприятий железнодорожного транспорта в условиях финансовой нестабильности не только определяется показателями доходности, но и существенно зависит от уровня риска.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционное развитие, адаптивное управление, функциональные составляющие, управленческие решения, интегрированная модель, кластеры предприятий, методический подход, механизм, стратегия, риск, предприятия железнодорожного транспорта.

ANNOTATION

Demyanenko T. I. Adaptive management of innovation and investment development of railway transport enterprises. – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 - economics and management (by sector). Ukrainian State Academy of Railway Transport, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkov, 2013.

The thesis is devoted to scientific and theoretical, methodological and practical aspects of adaptive management of innovation and investment development of railway transport enterprises. In this paper, the essence of the concept of "innovation", "investment and innovation activity", "adaptive management of innovation and investment development", the basic analytical approaches and methods for assessing adaptive management of innovation and investment development and its functional components are researched.

The author substantiates the need to address the problems of adaptive management of innovation and investment development of rail transport enterprises in the contemporary economy, analyzes the theoretical and methodological aspects of innovation and investment development of companies as an economic process.

This paper investigates methods for assessing innovation and investment development of companies and conducts a comprehensive evaluation and ranking of innovation and investment development of railway transport enterprises.

The thesis developed a strategy of adaptive management of innovation and investment development of companies, predicted the level of innovation and investment development of rail transport enterprises and the mechanism of adaptive management of innovation and investment development of railway transport enterprises is proposed. The method of neutralizing the risks of innovation and investment development of railway enterprises in an adaptive management is offered.

Key words: innovation and investment development, adaptive management, functional components, management decisions, integrated model, clusters of companies, methodical approach, mechanism, strategy, risk, railway transport enterprises.

ДЕМ'ЯНЕНКО ТЕТЯНА ІВАНІВНА

**АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ
РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Надруковано згідно з оригінал-макетом автора

Підписано до друку .04.2013 р.
Папір друкарський (80 г/м²).
Друк – ризографія.
Наклад 100 прим.
Безкоштовно.

Формат 60 x 90 1/16.
Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк.
Зам. № 73

Надруковано в центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
61001, м. Харків, вул. Сумська, 37. Тел. (057) 700 53 51, 714 34 26.
<http://www.reyting.lin.com.ua>
e-mail: reyting@lin.com.ua